

Çocukların Velayetine ilişkin Kararların Tanınması ve Tenfizi ile Çocukların Velayetinin İadesine Dair Avrupa Sözleşmesi

Luxembourg, 20.V.1980

Aşağıda imzaları bulunan Avrupa Konseyi üye Devletleri;

Avrupa Konseyi üye Devletlerinde, velâyete ilişkin kararların verilmesinde çocuğun yararının en önemli unsur olduğunu idrak ederek;

Çocuğun velâyetine ilişkin kararların, daha yaygın biçimde tanınmasını ve tenfizi sağlamak üzere düzenlemeler yapılmasının çocuğun yararının daha büyük ölçüde korunmasını sağlayacağını düşünerek;

Bu amaç göz önüne alındığında; ana.-babanın çocukla ilişki kurma hakkının velâyet hakkının, normal bir sonucu olduğunu düşünerek;

Çocukların bir uluslararası sınırın ötesine haksız olarak, götürülmeleri olaylarının çoğaldığının ve bu olayların yol açtığı sorunların uygun biçimde çözümlenmesinde karşılaşılan güçlükleri müşahede ederek;

Keyfi olarak kesintiye uğratılan çocuk velâyetinin iadesini sağlamak için uygun önlemler alınmasını arzu ederek;

Bu amaçla çeşitli gereksinmelere ve çeşitli durumlara uygun, düzenlemeler yapma arzusunun varlığına inanarak;

Yetkili makamlar arasında hukukî işbirliğini tesis etmeyi arzu ederek;

Aşağıdaki gibi anlaşmaya varmışlardır:

Madde 1

Bu Sözleşme bakımından:

(a) Çocuk on altı yaşın altında olup mutad meskenin bulunduğu yerin kanununa göre, kendi meskenini, tabi olduğu yasayı veya muhtap Devletin iç yasasını seçme hakkına sahip olmayan herhangi bir millete mensup şahıstır.

(b) makam adli veya idarî bir makamı ifade eder;

(c) Velâyete ilişkin karar oturacağı yeri tayin etme ve onunla ilişki kurum hakları da dahil olmak üzere çocuğun kişisel gözetimine ilişkin olarak verilen bir merci kararını ifade eder;

(d) Haksız götürme çocuğun, bir Akit Devlette verilip üye devlette infaz kabiliyeti olan velâyete ilişkin bir kararın ihlâl edilmesi suretiyle bir uluslararası sınırın ötesine götürülmesini ifade eder, haksız götürme aynı zamanda:

(i) Çocukla ilişki kurma hakkının kullanıldığı sürenin, sonunda veya velâyet hakkının kullanıldığı ülkeden başka bir ülkedeki herhangi bir geçici oturma süresinin bitiminde çocuğun uluslararası sınırın ötesine iade edilmemesi,

(ii) 12 . maddenin kapsamı içinde, daha sonra haksız olduğu saptanmış bir götürmeyi de ifade eder.

BÖLÜM I

Merkezi Makamlar

Madde 2

1. Her Akit Devlet, bu Sözleşmede öngörülen görevleri yerine getirecek bir merkezî makam tayin edecektir.

2. Federal Devletlerle birden fazla hukuk sistemine sahip olan Devletler, yetki sınırlarını belirleyecekleri birden fazla merkezî makamı tayin etmekte serbesttirler.

3. Avrupa Konseyi Genel Sekreteri bu madde uyarınca yapılacak her tayinden haberdar edilecektir.

Madde 3

1. Akit Devletlerin merkezî makamları birbirleriyle işbirliği yapacak ve ülkeleriyle diğer ülkelerin yetkili mercileri arasında işbirliğini tesis edeceklerdir. Bunlar işlerin gerektirdiği süratle hareket edeceklerdir.

2. Bu Sözleşmenin işleyişini kolaylaştırmak amacıyla Akit Devletlerin merkezi makamları:

(a) Devam eden duruşmalarla ilgili hukukî, ve fiilî konulara ilişkin -olup yetkili mercilerden gelen bilgi istemlerinin iletilmesini sağlayacaklar;

(b) Çocukların velâyetine ilişkin kanunlarıyla bunlarda yâpılacak değişiklikleri istem üzerine birbirlerine iletecekler;

(c) Sözleşmenin uygulanmasından doğabilecek güçlüklerden birbirlerini haberdar edecek ve mümkün olduğu ölçüde uygulamadaki engelleri gidereceklerdir.

Madde 4

1. Akit Devletlerin birinde bir çocuğun, velâyetine ilişkin bir karar alıp da bunun başka bir Akit Devlette tanınmasını veya tenfiz edilmesini arzu eden kişi bu amaçla, herhangi bir Akit Devletin merkezî makamına bir talepname sunabilir.

2. Talepnameye 13. Maddede sözü edilen belgeler eklenecektir.

3. Talepnameyi alan merkezî makam., muhatap Devletin merkezî makamı değilse,

Belgeleri doğrudan doğruya ve gecikmeksizin o merkezî makama gönderecektir.

4. Talepnameyi alan merkezî makam, bu Sözleşmedeki şartların mevcut olmadığının açıkça anlaşılması halinde müdahalede bulunmayı reddedebilir.

5. Talepnameyi alan merkezî makam, talepte bulunanın talebi ile ilgi gelişmelerden gecikmeksizin haberdar edilecektir.

Madde 5

1. Muhatap Devletteki merkezî makam, gerektiği takdirde yetkili mercilerin nezrinde dava açmak da dahil olmak üzere, uygun gördüğü bütün tedbirleri aşağıdaki amaçlarla gecikmeksizin alacak veya alınmasını sağlayacaktır:

(a) Çocuğun bulunduğu yeri bulmak,

(b) Özellikle gerekli her türlü geçici tedbirleri alarak çocuğun veya talepte bulunanın yararlarının tehlikeye düşmesine engel olmak,

(c) Kararın tanınmasını veya tenfizini sağlamak;

(d) Tenfiz kararı verildiğinde çocuğun talepte bulunana teslimini sağlamak;

(e) Talepte bulunan makama alınan önlemlerden ve sonuçlardan bilgi vermek.

2. Başvurulan Devletim merkezî makamı, çocuğun başka bir Akit Devletin ülkesinde bulunduğu kanaatini verecek sebepler varsa, belgeleri gecikmeksizin doğrudan doğruya o Devletin merkezî makamına gönderecektir.

3 Her Akit Devlet, çocuğun iadesi için yapılan giderler ayrı olmak üzere, bir avukatın yardımını sağlamak için yapılanlar da dahil bu maddenin 1. Fıkrası uyarınca merkezî makamın talepte bulunan adına almış olduğu önlemlerle ilgili olarak talepte bulunandan hiç bir ödeme isteminde bulunmamayı kabul eder.

4. Tanıma veya tenfiz istemi reddedilir de başvuru Devletim merkezî makamı talepte bulunanın, ülkede işin esasına ilişkin bir davanın açılması konusunda vaki istemine uyması gerektiği kanaatine varırsa, istemde bulunanın bu davada, Devletin uyuşu olup ülkesinde oturan bir şahsın yararlanabileceğinden az olmayan koşullar altında temsil edilmesi konusunda elinden geleni yapacak ve bu amaçla özellikle yetkili mercileri önünde dava açabilecektir.

Madde 6

1. İlgili merkezî makamlar arasında yapılabilecek özel anlaşmalarla bu maddenin üçüncü fıkrası hükümleri ayrı olmak üzere:

(a) Başvurulan Devletin merkezî makamına hitap eden iletişim bu Devletin resmî dili ile veya resmî dillerinden biri ile yapılacak yahut bunlara bu dille yapılmış çevirileri eklenecektir:

(b) Bununla birlikte, başvuru Devletin xx makamı, İngilizce ve Fransızca dillerinden birindeki veya bu dillerin birine çevirileri eklenmiş iletişim kabul edecektir.

2. Yapılan araştırmaların sonuçları da dahil olmak üzere başvuru Devletlerin xx makamından gelen iletişim, bu Devletin resmî dilinde veya resmî dillerinden biri ile ya da İngilizce veya Fransızca olabilecektir.

3. Bir Akit Devlet, bu Maddenin 1. Fıkrasının (b) bendi hükümlerini tamamen veya kısmen reddedebilir. Bir Akit Devlet bu yolda bir çekince koyduğu takdirde, diğer bir Akit Devlet de, çekinceyi o Devlet hakkında uygulayabilir.

BÖLÜM II

Kararların tanınması ve tenfizi ile çocukların velayetinin iadesi

Madde 7

Akit Devletlerin birinde velâyete ilişkin bir karar, diğer herhangi bir Devlette tanınacak ve verildiği Devlette kabili infaz olduğu takdirde tenfiz edilecektir.

Madde 8

1. Bir haksız götürme vukuunda muhatap Devletin xx makamı, aşağıdaki durumların birlikte varlığı halinde çocuğun velâyetinin iadesi için gerekli önlemleri derhal alır.

(a) Kararın verildiği ülkede bu kararın dayandığı davanın açılması veya daha önce olduğu takdirde, haksız götürme tarihinde çocuk ile ana-babanın münhasıran bu Devletin tabiyetinde olmaları ve çocuğun mutad oturma yerinin bu Devletin ülkesinde bulunması, ve

(b) İadenin yapılmasına ilişkin istemin, haksız götürmenin vuku bulmasından itibaren altı ay içinde bir xx makama iletilmiş olması.

2. Muhatap Devletin kanununa göre bir yardım merciine başvurulmaksızın bu Maddenin 1. Fıkrası gereklerinin yerine getirilmesi mümkün olmadığı takdirde, bu Sözleşmede belirtilen red sebeplerinden hiç biri bu adli işlemlere uygulanmayacaktır.

3. Çocuğun velâyetini elinde bulunduran kişi ile bir başka kişi arasında, bu kişinin çocukla ilişkilerini sürdürmesine izin veren ve yetkili bir merci tarafından onaylanmış bir anlaşma bulunup da bu anlaşmaya dayanılarak çocuk yurt dışına çıkarılmış ve üzerinde anlaşılan süre sonunda velisine iade edilmemiş ise, velâyet, bu maddenin birinci fıkrasının (b) bendi ile 2. Fıkrası uyarınca iade edilecektir. Bir yetkili merciin üye sahip olmayan kişiye çocukla kişisel ilişki kurma hakkı veren kararı konusunda da aynı işlem yapılacaktır.

Madde 9

1. 8. Maddede hükme bağlanan hallerin dışındaki haksız götürmelerde, haksız götürmenin vuku bulunduğu tarihten itibaren altı ay içinde bir xx makama başvurulduğu takdirde tanıma ve tenfiz ancak aşağıdaki hallerde reddedilebilir:

(a) Davalı veya kanunî temsilcisinin gıyabında verilen bir karar söz konusu olup da davalıya, savunmasını yapmasına imkan verecek bir sürede dava dilekçesi veya benzeri belgenin usulüne uygun olarak tebliğ edilmemiş olması; ancak dayanılan bulunduğu yeri asıl ülkede davayı açan davacıdan gizlemiş olması nedeni ile tebligatın yapılmamış olması halinde bu tebligat eksikliği tanıma veya tenfiz isteminin reddine dayanak olamaz.

(b) Davalı veya kanuni temsilcisinin gıyabında verilen bir karar olup da bu kararı veren merciin yetkisinin aşığıdaki durumların birinden kaynaklanmamış olması:

(i) davalının mutad oturma yeri,

(ii) en az birinin halen orada mutad olarak oturması koşulu ile çocuğun ana-babasının son ortak mutad oturma yeri,

(iii) çocuğun mutad oturma yeri

(c) Çocuğun götürülmesinden önce bir yıl süre ile istemde bulunan Devlette mutad olarak oturmuş olması hali ayrık olmak üzere, kararın götürülmeden önce kendisinden istemde bulunulan Devlette yy konusunda infaz edilebilir bir kararla bağdaşmaması;

2. Tanıma ve tenfiz haksız götürmeden itibaren altı ay içinde istenmiş olduğu takdirde, herhangi bir merkezî makamdan bir istemde bulunulmamış olması halinde de bu Maddenin 1. Fıkrası hükümleri uygulanacaktır.

3. Yabancı karar hiç bir şekilde esastan incelenemez.

Madde 10

1. 8. Ve 9. Maddelerde hükme bağlananların dışındaki hallerde tanıma ve tenfiz, yalnız 9. Maddede ön görülen nedenlerle değil, aynı zamanda aşığıdaki sebeplerden biri ile de red edilebilir:

(a) Kararın etkileri, kendisinden istemde bulunulan Devletin aile ve çocuk hukukuna ilişkin temel ilkeleri ile açıkça bağdaşmaz nitelikte bulunursa;

(b) Aradan geçen zaman da dahil, ancak haksız götürme nedeni ile sadece çocuğun oturduğu yerin değişmesi hariç olmak üzere, koşullarda vuku bulan değişiklikler nedeni ile ilk kararın etkileri ancak çocuğun yararıyla açıkça bağdaşmaz nitelikte görülürse;

(c) Asıl Devlette dava açıldığı anda:

(i) Çocuk kendisinden istemde bulunan Devletin tabiyetinde ise veya mutad meskeni bu ülkede bulunuyorsa ve asıl ülkeyle bu tür bir bağı yoksa;

(ii) Çocuk hem asıl Devletin hem de istemde bulunan Devletin tabiyetinde olup da mutad meskeni kendisinden istemde bulunulan Devlette bulunuyorsa;

(d) Karar, tanıma veya tenfiz isteminin yapılmasından önce açılan bir dava sonunda kendisinden istemde bulunulan Devlette verilmiş veya üçüncü bir Devlette verilmiş olup kendisinden istemde bulunulan ülkede infaz edilebilir bir kararla bağdaşmaz nitelikte ve aynı zamanda red çocuğun yararına ise,

2. Yukarıdaki hallerde, tanıma veya tenfiz istemlerine ilişkin usulî işlemler, aşığıdaki nedenlerden herhangi birinin varlığı halinde talik edilebilir:

(a) İlk karar hakkında olağan bir kanun yoluna başvurulmuşsa,

(b) Kendisinden istemde bulunulan Devlette, dava açılmasından önce başlamış çocuğun velâyetine ilişkin bir davaya devam edilmekte ise,

(c) Çocuğun velâyetine ilişkin başka bir karar, tenfizle ilgili usulü işlemler veya tanımayla ilgili diğer herhangi bir işlem konusu ise,

Madde 11

1. Çocukla ilişkileri devam ettirmeye ilişkin kararla velâyete dair kararların ilişkileri devam ettirme hakkına ilişkin hükümleri, velâyete dair diğer kararların tâbi oldukları koşullar altında tanınacak ve tenfiz edilecektir.

2. Bununla beraber kendisinden istemde bulunulan Devlet, özellikle bu konuda tarafların taahhütlerini dikkate alarak çocukla ilişkileri devam ettirme hakkının kullanılmasını ve uygulanmasını koşullarını saptayabilir.

3. Çocukla ilişkileri devam hakkı konusunda verilmiş bir karar bulunmadığı veya velâyete ilişkin bir kararın tanınması ya da tenfizi reddedilmiş olduğu hallerde, ilişkileri devam ettirme hakkını ileri süren kişinin istemi üzerine kendisinden istemde bulunulan Devletin merkezî makamı, bu konuda bir karar verilmesi için kendi yetkili mercilerine başvurabilir.

Madde 12

Bu Sözleşmenin hükümleri, çocuğun bir uluslararası sinirin ötesine götürüldüğü anda bir Akit Devlette velâyete ilişkin olarak verilmiş infaz edilebilir bir karar bulunmaması halinde, çocuğun götürülmesinden sonra ilgili herhangi bir kişinin istemi üzerine bir Akit Devlette verilecek velâyete ilişkin ve aynı zamanda götürmenin kanuna aykırı olduğunu saptayan bir karara da uygulanacaktır.

BÖLÜM III

Usûl

Madde 13

1. Velayete ilişkin bir kararın başka bir Akit Devlette tanınmasına veya tenfizine ilişkin bir isteme aşağıdakiler eklenecektir.

(a) Kendisinden istemde bulunulan Devletin merkezî makamına, istemde bulunan adına hareket etmeye veya bu amaçla başka bir temsilci tayin etmeye yetki veren bir belge;

(b) Kararın, lüzumlu geçerlik ve koşullarını karşılayan bir örneği;

(c) Davalı veya kanunî temsilcisinin gıyabında verilmiş bir karar söz konusu ise, dava dilekçesi veya benzeri belgenin davalıya usûlen tebliğ edilmiş olduğunu saptayan bir belge;

(d) Gerektiği takdirde, kararın asıl ülke kanununa göre infaz edilebilir olduğunu saptayan herhangi bir belge;

(e) Mümkün olduğu takdirde, çocuğun kendisinden istemde bulunulan ülkede nerede bulunduğunu veya bulunabileceğini belirten bir beyan;

(f) Çocuğun velâyetinin ne suretle iade edilebileceğine ilişkin öneriler.

2. Yukarıda sözü edilen belgelere gerektiğinde 6. Maddede öngörülen hükümlere göre çevirileri eklenecektir.

Madde 14

Her Akit Devlet, çocuğun velâyetine ilişkin kararların tanınması veya tenfizi konusunda basit ve süratli bir usul uygulayacaktır. Bu amaçla, bir tenfiz isteminin basit bir başvuruyla yapılabilmesini sağlayacaktır.

Madde15

1. Kendisinden istemde bulunulan Devletteki ilgili merci, 10. Maddenin 1. Fıkrasının (b) bendi uyarınca bir karara varmadan önce:

(a) Özellikle yaşı ve idraki nedeniyle mümkün olmaması hali ayırık olmak üzere çocuğun görüşünü alacak ve

(b) Lüzum görebileceği soruşturmanın yapılmasını isteyebilecektir.

2. Herhangi bir Akit Devlette yapılan soruşturma giderleri, yapıldıkları Devletin mercileri tarafından karşılanacaktır.

Soruşturma istemleri ile ilgili soruşturma sonuçları, merkezî makamlar aracılığı ile ilgili makamlara gönderilebilir.

Madde 16

Bu Sözleşme bakımından onay veya herhangi bir şekil koşulu aranmayacaktır.

BÖLÜM IV

Çekinceler

Madde 17

1. Bir Akit Devlet 8. Ve 9. Maddelerde veya bu Maddelerin herhangi birinde yer alan hususlarda, üye ilişkin kararların tanınmasının ve tenfizinin, 10. Maddede yer alan nedenlerden çekince belirteceklerine dayanılarak reddedileceği konusunda çekince koyabilir.

2. Bu Maddenin 1. Fıkrasında öngörülen çekinceyi koyan bir Akit Devlette verilen kararların tanınması ve tenfiz istemleri, bu çekincede yer alan ek nedenlerden herhangi birine dayanılarak diğer herhangi bir Akit Devlette reddedilebilir.

Madde 18

Bir Akit Devlet, 12. Madde hükümleriyle bağlı olamayacağı konusunda bir çekince koyabilir. Bu Sözleşme hükümleri, böyle bir çekinceyi koyan Akit Devlette verilen 12. Madde kapsamındaki kararlara uygulanmayacaktır.

BÖLÜM V

Diğer Mukaveleler

Madde 19

Bu Sözleşme, bir kararın tanınmasını veya tenfizini sağlamak bakımından, asil Devlette kendisinden istemde bulunulan Devlet arasında yürürlükte bulunan diğer bir uluslararası Sözleşmeye ya da kendisinden istemde bulunulan Devletin uluslararası bir anlaşmadan kaynaklanmayan diğer herhangi bir kanuna dayanma olanağını bertaraf etmeyecektir.

Madde 20

1. Bu Sözleşme, bir Akit Devletin bu Sözleşmede yer alan hususlarla ilgili bir uluslararası sözleşme uyarınca sözleşmeye katılmayan bir Devlete olan yükümlülüklerini etkilemeyecektir.

2. İki veya daha çok sayıda Akit Devlet, çocukların velayetine ilişkin tekdüze kanunlar kabul ettikleri ya da bu alanda kararların tanınması veya tenfizi konusunda özel bir sistem oluşturdukları veya gelecekte bunları gerçekleştirdikleri takdirde, bu Sözleşme veya Sözleşmenin herhangi bir bölümü yerine sözü edilen kanunları veya sistemi kendi aralarında uygulamakta serbesttirler. Bu hükümden yararlanabilmeleri için bu Devletler, kararlarını Avrupa Konseyi Genel Sekreterine bildireceklerdir. Bu kararın herhangi bir tâdili veya yürürlükten kaldırılması da bildirilmelidir.

BÖLÜM VI

Son Hükümler

Madde 21

Bu Sözleşme, Avrupa Konseyi üye Devletlerinin imzasına açık olup onaya, kabule veya tasvibe tabidir. Onay, kabul veya tasvip belgeleri Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi edilecektir.

Madde 22

1. Bu Sözleşme, Avrupa Konseyine üye üç Devletin bu Sözleşmeyle bağlanmaya olan rızalarını 21. Madde hükümleri uyarınca açıkladıkları tarihten sonraki üç aylık sürenin bitimini takip eden ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

2. Bu Sözleşme ile bağlı olacağına dair rızasını daha sonra beyan eden herhangi bir Devlet bakımından Sözleşme, onay , kabul veya tasvip belgesinin verilmesinden sonraki üç aylık sürenin bitimini takip eden ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

Madde 23

1. Bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesinden sonra, Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesinin, Statünün 20.(d) Maddesinde ön görülen çoğunlukla ve Komitede yer almaya hakkı olan Akit Devletlerin temsilcilerinin oy birliği ile alacağı kararla Konseye üye olmayan herhangi bir Devleti Sözleşmeye katılmaya davet edebilir.

2. Katılan herhangi bir Devlet bakımından Sözleşme, katılma belgesini Avrupa Konseyi Genel Sekreterine tevdi ettiği tarihten sonraki üç aylık sürenin bitimini takip eden ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

Madde 24

1. Herhangi bir Devlet, imza, ya da onay, kabul veya katılma belgesinin verilmesi sırasında Sözleşmenin uygulanacağı egemenliği altındaki ülke veya ülkeleri belirtebilir.

2. Herhangi bir ülke, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir beyanla bu Sözleşmenin uygulanmasını, beyanında belirleyeceği egemenliği altındaki başka bir ülkeye teşmil edebilir. Bu ülke bakımından Sözleşme, Genel Sekreterin bu beyanı aldığı tarihten sonraki üç aylık sürenin bitimini takip eden ayın birinci gününde yürürlüğe girer.

3. Yukarıdaki iki fıkra uyarınca yapılan herhangi bir beyan, bu beyanda belirtilen ülke bakımından, Genel Sekretere yapılacak bir bildirimle geri alınabilir. Geri alma, bildirim Genel Sekreterce alınması tarihinden sonraki altı aylık bir sürenin bitimini takip eden ayın birinci gününde yürürlüğe girer.

Madde 25

1. Bir Devlet, çocukların velâyeti ve velâyete ilişkin kararların tanınması veya tenfizi konularında farklı hukuk sistemlerinin uygulandığı iki veya daha çok bağımlı ülkeye sahipse, imza anında ya da onay, kabul, tasvip veya katılma belgesinin verilmesi sırasında Sözleşmenin tüm bağımlı ülkelerinde ya da bunlardan birinde veya daha fazlasında uygulanacağını beyan edebilir.

2. Böyle bir Devlet, daha sonraki bir tarihte Avrupa Konseyi Genel Sekreterine hitap eden bir beyanla, bu Sözleşmenin uygulanmasını beyanda belirteceği kendisine bağımlı bir ülkeye teşmil edebilir. Bu bağımlı ülke bakımından Sözleşme bu beyanın Genel Sekreter tarafından alınması tarihini takip eden ayın birinci günü yürürlüğe girecektir.

3. Yukarıdaki iki fıkra uyarınca yapılan herhangi bir beyan, bu beyanda belirtilen bağımlı ülke bakımından Genel Sekretere hitap eden bir bildirimle geri alınabilir. Geri alma, Genel Sekreterin bu bildirim aldığı tarihten sonraki altı aylık sürenin bitimini takip eden ayın birinde yürürlüğe girer.

Madde 26

1. Velâyete ilişkin konularda bağımlı ülkelerinde iki veya daha çok hukuk sistemi bulunan bir Devlet bakımından:

(a) Kişinin mutad oturduğu yer kanuna veya tabiiyeti kanununa yapılan atıflar, Devlette yürürlükte bulunan kurallara göre saptanacak hukuk sistemi, böyle kurallar yoksa ilgili kişinin en yakından ilişkili bulunduğu hukuk sistemi olarak yorumlanacaktır;

(b) Asıl Devlete veya kendisinden istemde bulunulan Devlete yapılan atıflar, duruma göre, kararın verilmiş olduğu bağımlı ülke veya velâyetin iadesinin ya da kararın tanınması veya tenfizinin kendisinden istemde bulunulan bağımlı ülke olarak yorumlanacaktır.

2. Bu Maddenin 1. Fıkrasının (a) bendi, velâyete ilişkin konularda iki veya daha çok kabili tatbik hukuk sistemine sahip olan Devletlerde de kıyasen (mutatis mutandis- lüzumlu değişikliklerle) uygulanır.

Madde 27

1. Herhangi bir Devlet, imza sırasında veya onay, kabul, tasdik ya da katılma belgesinin verilmesi anında bu Sözleşmenin 6. Maddesinin 3. Fıkrası ile 17. Ve 18. Maddelerinde ön görülen çekincelerin bir veya daha fazlasından yararlanacağını beyan edebilir.

2. Yukarıdaki fıkra uyarınca çekince ileri süren herhangi bir Akit Devlet, Avrupa Konseyi Genel Sekreterine yapacağı bir beyanla bu çekinceyi tümüyle veya kısmen geri alabilir. Geri alma, bu bildirim Genel Sekretere ulaştığı tarihte geçerli olacaktır.

Madde 28

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, bu Sözleşmenin yürürlüğe girmesini izleyen üçüncü yılın sonunda ve ayrıca bundan sonra uygun göreceği herhangi bir tarihte Sözleşmenin işbirliğini incelemek ve kolaylaştırmak amacıyla Akit Devletlerce tayin edilen merkezî makamların temsilcilerini toplantıya davet edecektir. Avrupa Konseyi'nin bu sözleşmeye taraf olmayan herhangi bir üyesi de bir gözlemciyle temsil edilebilir. Bu toplantıların her birinin çalışmaları hakkında birer rapor hazırlanacak ve bilgi için Avrupa Konseyi Bakanlar Komitesine sunulacaktır.

Madde 29

1. Herhangi bir Taraf, her zaman Avrupa Konseyi Genel Sekreterine göndereceği bir bildirimle bu Sözleşmeyi feshedeceğini ihbar edebilir.

2. Bu fesih ihbarı, bildirim Genel Sekreter tarafından alındığı tarihten sonraki altı aylık bir sürenin bitimini takip eden ayın birinci günü geçerli olacaktır.

Madde 30

Avrupa Konseyi Genel Sekreteri, Konseyin üye Devletleriyle bu Sözleşmeye katılan herhangi bir Devleti aşağıdaki hususlardan haberdar edecektir:

(a) herhangi bir imza;

(b) herhangi bir onay kabul veya tasvip veya katılma belgesi;

(c) 22, 23, 24 ve 25. Maddeler uyarınca bu Sözleşmenin yürürlüğüne ilişkin herhangi bir tarih;

Usulüne uygun olarak yetkili kılınmış, aşağıdaki imzaları bulunan temsilciler bu Sözleşmeyi imzalamışlardır.

Avrupa Konseyi arşivinde saklanacak her iki metin de aynı derecede geçerli olmak üzere, İngilizce ve Fransızca dillerinde 20 Mayıs 1980' de Lüksemburg'ta imzalanmış olup onaylanmış kopyalar Avrupa Konseyi Genel Sekreteri tarafından her bir üye devlete, bu Sözleşmenin hazırlanmasına iştirak eden üye olmayan devletlere ve bu Sözleşmeyi onaylamak üzere davet edilmiş herhangi bir devlete gönderilecektir.